

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ (СЕРЕДНІ ВІКИ)
(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

**ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни**

**Normatív tantárgy
PROGRAMJA**

**підготовки бакалаврів /
alapképzés**

напряму/спеціальність

Гуманітарні науки (освіта /педагогіка) 6.020302 Історія
(шифр і назва напряму, спеціальності / szak kódja és neve)

szak

014 Середня освіта (Історія)

Розробник програми / A program kidolgozója: Браун Л. Л. / Braun László

Затверджено на засіданні кафедри Історії та суспільних дисциплін

Протокол № 5 від „28” серпня 2017 року

Jóváhagyva a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék ülésén

2017. augusztus 28-án, jegyzőkönyv száma: 5

Завідувач кафедри / Tanszékvezető _____ **_(Csatáry György)_**
(підпис / aláírás) (прізвище та ініціали / név)

ВСТУП / BEVEZETÉS

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни „Історія України” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку (спеціальності) „історія”.

Ukrajna történelme tantárgy programja a történelem szak alapképzés tantervének megfelelően lett kidolgozva.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є / A tantárgy oktatásának tárgya: невід’ємною частиною навчально-виховного процесу. Він поглиблює знання закономірностей суспільного розвитку, вчить вести самостійну науково-дослідну роботу. Багатий фактичний матеріал курсу допомагає студентам оцінити явища суспільного життя із загальнолюдських позицій, сприяти утвердженню в них прагнення об’єктивно оцінювати події.

Вивчення історії народів Європи створює додаткову можливість глибокого пізнання минулого і сучасного нашого народу, сприяє зміцненню його зв’язків з іншими сусідніми народами.

Завданням вивчення «Історії України» є надання майбутнім фахівцям системи історичних знань, умінь та навичок, здатність до творчого мислення, судження, усвідомлення загальнолюдських цінностей у світлі історичних подій. Навчити студента рухатись у просторі ідей, фактів, понять, допомогти виробити цілісний погляд на світ, формувати повноцінного громадянина в умовах розбудови незалежної України, формувати функціональні, мотиваційні та соціальні компетентності, виходячи з понять Батьківщина, самовираження, права і свободи людини, держава, громадянин, людина, сім’я тощо.

Головними завданнями курсу є:

- Формування історичного мислення, наукового світогляду;
- Набуття навичок науково-історичного аналізу;
- Виявлення логіки та об’єктивних закономірностей історичного процесу;
- Виховання високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотизму.

Міждисциплінарні зв’язки / Tantárgyi kapcsolatok:

Нормативна навчальна дисципліна «Історія України» є складовою циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Знання, отримані студентами в рамках даної навчальної дисципліни, в подальшому будуть використані при вивченні окремих тем таких навчальних дисциплін, як «Філософія», «Історія української культури», «Політологія», «Україна в Європі та світі», «Історія угорського народу», «Всесвітня історія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів / A tantárgy programja a következő tartalmi modulokból áll:

1. Україна в період пізнього середньовіччя.
2. Україна на зламі середньовіччя та нового часу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни / A tantárgy céljai és feladatai

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни / A tantárgy célja:

формуванню історичної свідомості студентів, в якій органічно поєднуються знання, погляди, уявлення про суспільний розвиток. Закріплена в традиціях, обрядах, художніх образах та теоріях, історична свідомість дає змогу людству узагальнити історичний досвід.

1.2. Основне завдання вивчення дисципліни / A tantárgy fő feladata:

допомогти студенту зрозуміти сучасність за допомогою аналізу минулого, оволодіти основами методики історичного дослідження, зокрема ретроспективного, порівняльного, діалектичного методу, історичної хронології; виробити навички наукової роботи з історичними першоджерелами, різноманітною навчальною літературою; навчити студента методиці самостійної роботи при підготовці до занять та підсумкового контролю знань; зацікавити вітчизняною історією, практикуючи відвідання історичних музеїв, історико-культурних пам'яток, інформуючи про найактуальніші проблеми сучасної історії та політики; набути студентами навичок науково-історичного аналізу; оволодіває загальними науковими методами пізнання об'єктивного буття; виявити логіки та об'єктивних закономірностей історичного процесу; виховати високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотизму.

У студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

Хронологічні:

- вміння орієнтуватися в історичному часі;
- вміння розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретно-історичних умовах певного часу;
- здатність співвідносити історичні події, явища з періодами, орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- готовність використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.

Просторові:

- вміння орієнтуватися в історичному просторі;
- здатність співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- готовність користуючись картою, пояснювати причини і наслідки історичних подій, процесів вітчизняної та всесвітньої історії, основні тенденції розвитку

міжнародних відносин; характеризувати, історичний процес та його регіональні особливості.

Інформаційні:

- вміння працювати з джерелами історичної інформації;
- здатність користуватися довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- здатність систематизувати історичну інформацію, складаючи таблиці, схеми, різні типи планів;
- готовність самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел;
- здатність виявляти різні точки зору, визнавати і сприймати таку різноманітність;
- готовність критично аналізувати, порівнювати та оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію й пояснювати її необ'єктивність.

Аксіологічні:

- вміння формулювати оцінки і версії історичного руху й розвитку;
- готовність порівнювати й оцінювати факти та діяльність історичних осіб з позиції загальнолюдських та національних цінностей, визначати власну позицію щодо суперечливих питань історії;
- здатність виявляти інтереси, потреби, протиріччя в позиціях соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції і напрями історичного розвитку;
- готовність оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи можливість необ'єктивності окремих джерел.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні / Az oktatási programnak megfelelően a hallgatónak:

znати / tudnia kell:

- сутність основних проблем історії та сучасного буття народу України;
- основні закони та етапи розвитку людської спільності;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події; - зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб і політичних партій.

вміти / képesnek kell lennie:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;

- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
- самостійно складати конспект, тези, готувати реферат, відповідь на конференцію, семінарське заняття;
- вміти диспутувати, писати наукові студентські роботи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години/ 3 кредитів ECTS.

A tárgy oktatására 90 óra / 3 kredit (ECTS) áll rendelkezésre.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни / A tantárgy összetevői

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. / 1. TARTALMI MODUL: УКРАЇНА В ПЕРІОД ПІЗЬНОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Тема 1. Українські землі у складі Литви та Польщі

Особливості перебування українських земель у складі Великого князівства Литовського. Процес ліквідації удільних князівств.

Люблінська унія. Україна під владою Польщі. Становище Галичини. Підготовка Люблінського сейму та початок його роботи. Захоплення Польською шляхтою Волині, Підляшшя, Брацлавщини та Київщини. Укладення Люблінської унії та її політичні наслідки. Брестська церковна унія та її наслідки для українського народу.

Включення Буковини до складу Молдавського князівства-васала султанської Туреччини. Захоплення Закарпаття Угорщиною. Новий наступ рицарів Ливонського ордена. Грюнвальдська битва та її історичне значення.

Приєднання Чернігово-Сіверщини до Московської держави. Претензії Москви на давньоруську спадщину. Московсько-литовські війни.

Кримське ханство. Слов'янське населення Криму. Монголо-татари та італійські факторії у Криму. Утворення Кримського ханства. Вторгнення ординців на українські землі

Тема 2. Соціально-економічний розвиток України і феодалне гноблення народних мас

Сільськогосподарське виробництво. Землеробські знаряддя праці та сільськогосподарські культури. Тваринництво. Виникнення та зростання фільваркового господарства. Форми і види феодалного землеволодіння.

Сільські общини. Общинна організація селянства. Общинне землеволодіння. Повинності общинників.

Визиск і закріпачення селян феодалами. Повинності селян. Запровадження панщини. Форми феодалної залежності селян. Процес закріпачення селянства. Законодавчі норми Литовських статутів 1529, 1566, 1588 років.

Міста. Зростання міських поселень. Магдебурзьке право. Інші категорії міст. Соціальний та етнічний склад міського населення. Становище міського населення.

Ремесла і промисли. Торгівля. Географія ремесел. Цехи. Позацехові ремісники. Промисли. Поява підприємств мануфактурного типу. Товаризація сільськогосподарського та промислового виробництва. Організація торгівлі та асортимент товарів. Ярмарки, базари, торги, постійна торгівля.

Міжнародні економічні зв'язки України. Напрями міжнародної торгівлі. Асортимент експортних товарів. Торгові шляхи. Склад, купців.

Етнічні процеси в Україні. Територіальні межі розселення українців. Торгово-економічні зв'язки між різними українськими землями. Мова, психологія, духовне життя українського етносу. Етнічна самосвідомість. Назви "Русь" та "Україна".

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. / 2. TARTALMI MODUL: УКРАЇНА НА ЗЛАМІ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА НОВОГО ЧАСУ

Тема 3. Українське козацтво. Запорізька Січ – козацька республіка

Козацтво в Україні: виникнення, заняття і воєнне мистецтво. Переміщення населення у південні райони України. Склад втікачів і переселенців. Уходницькі заняття. Боротьба з татарами. Військова організація і вдосконалення воєнного мистецтва.

Запорізька Січ – козацька держава на Дніпрі. Перехід козаків за Дніпрові пороги. Створення військової та політичної організації. Запорізька Січ як державне утворення українців. Внутріполітична діяльність Запорізької Січі. Запорізька Січ – якісно новий етап у розвитку українського козацтва.

Реєстрове козацьке військо. Суть реєстру. Соціальний склад реєстровців. Місце реєстрового козацтва у державотворчих процесах.

Боротьба українських козаків проти агресії Кримського ханства і Туреччини. Козацтво та Запорізька Січ – оплот боротьби українського народу проти турецько-татарської агресії. Походи козаків проти татар. Дмитро Вишневецький. Молдавські походи. Іван Підкова. Посилення боротьби проти ординців наприкінці XVI – початку XVII століття. Хотинська війна 1621 р.

Козацька символіка. Козацькі прапори та печатки. Гербові відзнаки. Запорізька атрибутика.

Тема 4. Визвольні рухи в Україні

Наростання соціального протесту і початок опришківства. Форми соціального протесту. Втечі та масові переселення селян. Відмова від виконання феодалних повинностей. Збройні виступи селянських мас. Повстання Мухи. Опришківство – як форма боротьби селянства західноукраїнських земель. Соціальна боротьба у містах.

Перші козацькі повстання. Витоки конфлікту між козацтвом і польською шляхтою, причини, хід і наслідки козацького повстання 1591-1593 рр. під керівництвом К.Косинського. Продовження боротьби козаків, їх походи у Молдавію. Козацьке повстання 1594-1596 рр. під керівництвом С.Наливайка. Місце перших козацьких повстань у процесі наростання визвольної боротьби українського народу.

Тема 5. Культура українського народу

Освіта і наукові знання. Острозька школа. Братські школи. Утворення Києво-Могилянської колегії. Навчальні підручники та посібники. Філософська та

історична думка. Географічні знання. Астрономія, математика, медицина, ботаніка та інші науки.

Книгодрукування. Початок книгодрукування. Діяльність Івана Федорова в Україні. Друкарні в Острозі, Києві, Почаєві, Чернігові, Львові та інших місгах. Характер та зміст видань. Рукописна книга.

Усна народна творчість. Календарно-обрядові та сімейно-обрядові пісемність. Соціальні та національні мотиви в народній творчості. Народні пісні та думи.

Давня українська література. Літописання. Галицько-Волинський літопис. Церковно-літературні твори. "Києво-Печерський патерик". Світська література. Полемічні праці. І.Вишенський. Продовження традицій літописання. Київський, Острозкий, Львівський, Хмельненський, Густинський та Межигірський літописи.

Поетична творчість.

Театр і музика. Народні ігри. Поява шкільного театру. Українська побутова драма. Поява нових форм та жанрів у музикальному мистецтві.

Архітектура і образотворче мистецтво. Поширення елементів стилю барокко. Містобудування. Спорудження фортець. Культове та світське будівництво культура, живопис і графіка.

Матеріальна культура. Побут і звичаї українського народу. Житло і господарські будови. Знаряддя праці. Транспортні засоби та шляхи сполучення. Взуття, одяг, їжа, обрядова культура. Свята, народні вірування, розвагі.

3. Рекомендована література / Ajánlott irodalom

1. Алексєєв, С. В. Історія України : короткий курс лекцій / С. В. Алексєєв, О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко. – Краматорськ : ДДМА, 2007
2. Баран В. Історія України. 1998
3. Бойко, О. Д. Історія України : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-тє, виправлене, доп. – Київ: Академвидав, 2006
4. Бунтян К. П. Давнє населення України. Київ. Либідь. 1999
5. Геродот. Історія в дев'яти книгах. Київ, 1993
6. Грушевський М. Історія України – Русі. Т. 1-10
7. Довбня, О. А. Історія України : довідник / О. А. Довбня, Є. П. Ляшенко, Н. Л. Стешенко. – 2-е вид., перероб. та доп. – Краматорськ : ДДМА, 2011
8. Довідник з історії України. Кер. Авт. Кол. Ю. Зайцев. Львів, 1998
9. Дорошенко, Д. І. Нарис історії України в 2-х т. Т. 1 (до половини XVII ст.). – К. : Глобус, 1992

10. Зубар В., Ліньова Є., Сон Н. Античний світ Північного Причорномор'я. Київ. Вид. Ім.. Олени Теліги
11. Історія Києва: від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів: Навч. посібник. /За заг. ред. В.Ф.Колесника, А.П.Коцура, Н.В.Терес. – К.: Книги XXI, 2005. – 773 с.
12. Історія України: Хрестоматія: У 2-х ч. – Вид. 2-е /Упор.: С.М.Клапчук (кер.), В.І.Білик, Ю.А.Горбань та ін. – К.: ІЗМН, 1996. – Ч.1. – 372 с.; Ч. 2. –336 с.
13. Історія України / під ред. Ю. Зайцева. – Львів : Світ, 1996
14. Історія України / В. Ф. Верстюк [та ін.] ; під ред. В. А. Смолія. – К. : Альтернативи, 1997
15. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник /Укл. В.Ю.Король. – К.: Академія, 2002. –448 с.
16. Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять / за ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006
17. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Документи та матеріали. – Чернівці: Книги XXI, 2008. – 1100 с.
18. Рибалка, І. К. Історія України. Ч. 1: від найдавніших часів до кінця XVIII ст. / І. К. Рибалка. – Харків : Основа, 1995
19. Толчко П. Київська Русь. Київ. Абрис, 1996
20. Толчко П. Володимир Святий, Ярослав Мудрий. „АртЕК” Київ, 1996.
21. Україна крізь віки т. 1. На світанку історії. Київ. Основи, 1998
22. Україна крізь віки т. 2. Античні держави Північного Причорномор'я. 1998
23. Україна крізь віки т. 3. Давні Слов'яни Основи. 1998
24. Україна крізь віки т. 4. Київська Русь Основи. 1998
25. Яковенко Н. Нариси історії середньовічної та ранньомодерної України. Критика. Київ. 2005.
26. Хрестоматія з історії України /Упор.: В.І.Червінський (кер.), В.Є.Кругляков, В.В.Пилипенко та ін. – К.: Вежа, 1996. – 352 с.
27. Font Márta: Oroszország, Ukrajna, Rusz. Pécs, 1998
28. Iglói Endre, Mislei Pál: Régi orosz széppróza. Tankönyvkiadó Budapest, 1977
29. Szöveggyűjtemény 1789-ig Szerk.: Polányi Imre. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1995
30. Szöveggyűjtemény 1789-1966 Szerk. Polányi Imre. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 1997
31. Heller – Nyekrics – Orosz történelem I-II. Osiris Kiadó, Bp., 2003
32. Font Márta – Varga Beáta: Ukrajna története. Bölcsész Konzorcium, Szeged, 2006

Додаткова література / *Kiegészítő szakirodalom*

1. Античные государства Северного Причерноморья /Под ред. Г.А.Кошеленко, И.Т.Кругликовой, В.С.Долгорукова. – М.: Наука, 1984. – 392 с.
2. Аркас М. Історія України-Русі. – К.: Вища школа, 1993. – 386 с.
3. Баран В.Д. Давні слов'яни. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 3).
4. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-і рр.). – К.: Альтернативи, 1999. – 303 с. (Україна крізь віки. – Т. 13).
5. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 1).
6. Вергунов В.А., Коцур А.П., Коцур В.П. Україна та столицінська аграрна реформа: передумови, завдання, здійснення. – К.: Інститут аграрної економіки, 2008. – 132 с.
7. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
8. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна. – К.: Альтернативи, 1999. – 304 с. (Україна крізь віки. – Т. 8).
9. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-ті рр. – К.: Либідь, 1991. – 344 с.
10. Коваль М.В. Україна в другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 12).
11. Колесник В.Ф., Могильний Л.П. Політичні партії та суспільно-політичні рухи в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття. – К.: Київський університет, 2007. – 279 с.
12. Колесник В.Ф., Могильний Л.П. Українські ліберально-демократичні партії в Російській імперії на початку ХХ століття. – К.: Київський університет, 2005. – 244 с.
13. Копиленко О.Л. "Сто днів" Центральної Ради. – К.: Україна, 1992. – 204 с.
14. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 5).
15. Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяєва А.С. Античні держави Північного Причорномор'я. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна

крізь віки. – Т. 2).

16. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). – К.: Основи, 1996. – 396 с.
17. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К.: Альтернативи, 2000. – 360 с. (Україна крізь віки. – Т. 14).
18. Нариси історії української революції 1917-1921 років: у 2-х кн. /За ред. В.А.Смолія. – Кн. 1. – К.: Наукова думка, 2011. – 390 с.; Кн. 2. – К.: Наукова думка, 2012. – 464 с.
19. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – К.: Либідь, 2002. – Т.1. – 672 с.; Т. 2. – 608 с.
20. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с.
21. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 11).
22. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. – К.: Альтернативи, 1998. – 320 с. (Україна крізь віки. – Т. 6).
23. Сарбей В.Г. Національне відродження України. – К.: Альтернативи, 1999. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 9).
24. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 7).
25. Толочко О., Толочко П. Київська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 4).
26. Толочко П. Київська Русь. – К.: Абрис, 1996. – 360 с.
27. Трощинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі. – К.: Альтернативи, 1999. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 15).
28. Українська революція і державність (1917-1920 рр.) /Авт. Кол.: Т.А.Бевз, Д.В.Веденнєєв, І.Л.Гошуляк та ін. – К.: Парламентське видавництво, 1998. – 248 с.
29. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. у 3-х томах. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 592 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.; Т. 3. – К.: Наукова думка, 1991. – 560 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://archive.nbu.gov.ua> Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського.
2. <http://history.vn.ua> Шкільна програма з історії (5-12 клас): книги, підручники, довідники та додаткові матеріали.

3. <http://history.vn.ua> Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії.
4. <http://istorikznu.at.ua/forum/10> Бібліотека історичного факультету Запорозького національного університету.
5. <http://osvitanet.com.ua> Навчально-методичний сайт ЗАТ "Інститут передових технологій", на якому розміщено інтернет-версії електронних навчальних атласів, контурних карт, стінних карт, підручників з історії, географії, картографії, розробки уроків, методичні рекомендації.
6. <http://ukraine-history.com.ua> Матеріали з історії України: підручники, реферати.
7. <http://ukrlibrary.com.ua> Онлайн-підручники з історії України.
8. <http://ukrmap.su/uk-uh> Навчальний ресурс з історії України, що містить шкільні підручники, історичні мапи та ілюстрації.
9. <http://vk.com/club47737829> Група "ХДУ. Історія України". Матеріали з історії України для студентів Херсонського державного університету.
10. <http://www.history.org.ua> Сайт Інституту історії України. Електронна бібліотека з історії.
11. <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal> Електронні версії випусків та наукових статей "Українського історичного журналу".
12. <http://www.ukrhistory.narod.ru> Українська історична бібліотека.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének formája: іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének módszerei: модульні контрольні роботи, тести, реферати.